

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogdan Wolski

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2014 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa

M T

przeciwko

M S.A. w W

o ochronę dóbr osobistych

na skutek wniosków powoda i pozwanej o uzupełnienie wyroku

postanawia:

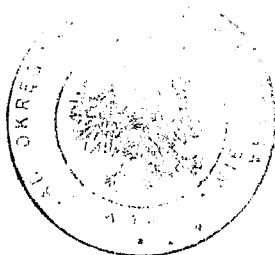
przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu następujące pytanie prawne, czy:

1. art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 146 z 2009 r., poz. 1188 ze zm.) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
2. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

(Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

a ewentualnie – na wypadek stwierdzenia braku formalnych podstaw do udzielenia odpowiedzi na pytanie w zakresie wynikającym z pkt. 2 postanowienia – czy:

3. § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
4. § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
5. § 11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność stwierdzani

Sekretarz Sądu
Płótkoiani

Justyna Kowalik

UZASADNIENIE

I. Sprawa sądowa.

1. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie w wyroku z dnia października 2014 r. uwzględnił częściowo powództwo wytoczone przez M T przeciwko M S.A. w W , a dotyczące ochrony dóbr osobistych. W wyroku nie zostało zawarte rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

2. Obie strony postępowania są reprezentowane w postępowaniu sądowym przez adwokatów.

3. Pozwana wystąpiła w piśmie procesowym z października 2014 r. o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Z tożsamym wnioskiem wystąpił powód w piśmie z listopada 2014 r.

II. Zagadnienie konstytucyjne.

1. Wystąpienie przez strony procesu o uzupełnienie orzeczenia kończącego postępowania w sprawie o orzeczenia o kosztach procesu oznacza potrzebę oceny zasadności tego wniosku na gruncie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), w tym w szczególności art. 108 § 1 k.p.c. i art. 351 k.p.c., a także art. 98 § 3 k.p.c. i przywołanych przepisach odrębnych. Przepisy te, to - w odniesieniu do przedmiotowej sprawy – przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461, dalej:

rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie). Oznacza to, że kontroli konstytucyjnej podlega zarówno wymienione rozporządzenie wykonawcze, jak też przepisy upoważniające zawarte w art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, stanowiące podstawę normatywną do wydania tego rozporządzenia (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 maja 2002 r., P 1/01).

2. Wymienione przepisy ustawy Prawo o adwokaturze i rozporządzenie wydane na ich podstawie są niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

2.1. Artykuł 92 ust. 1 Konstytucji, stanowi:

Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

2.2. Artykuł 16 ust. 2 i 3 Ustawy Prawo o adwokaturze, stwierdza:

Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich, mając na względzie, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, o której mowa w ust. 3, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione rodzajem i zawilnością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata.

Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, stawki

minimalne za czynności adwokackie, o których mowa w ust. 1, mając na względzie rodzaj i zawartość sprawy oraz wymagany nakład pracy adwokata.

2.3. Analiza powyższych przepisów upoważniających wskazuje, iż ustawodawca przyjął na wstępie, że konieczne jest ustalenie w pierwszej kolejności wysokości stawek minimalnych, a więc stawek, które dotyczą treści umów cywilnoprawnych zawieranych przez adwokata z jego klientem, a następnie - w oparciu o te stawki - właściwe miało stać się ustalenie stawek opłat za czynności adwokata w postępowaniu sądowym. Stąd potwierdzenie wadliwości któregośkolwiek z ustanowionych upoważnień, a więc dotyczącego stawki minimalnej wynagrodzenia lub upoważnienia bezpośrednio odnoszącego się do opłat za czynności podejmowane przed sądem, prowadzi do niezgodności z art. 92 ust. 1 Konstytucji nie tylko ułomnej delegacji, ale także wydanego na ich podstawie rozporządzenia.

2.4. Odnosząc się bezpośrednio do treści przepisów zawierających oceniane upoważnienia Sąd stwierdza, że wytyczne dotyczące określenia wysokości stawek minimalnych zawarte w obowiązującym przepisie, nie spełniają warunku szczegółowości wymaganego art. 92 ust. 1 Konstytucji. Wytyczne ujęte w art. 16 ust. 3 ustawy Prawo o adwokaturze nakładają na Ministra Sprawiedliwości obowiązek uwzględnienia rodzaju i zawartości sprawy oraz wymaganego nakładu pracy adwokata. Wymienione pojęcia mają jednak charakter wyjątkowo ogólnikowy, a usunięcie którejkolwiek z wytycznych nie wprowadziłoby w istocie jakiegokolwiek faktycznej dostrzegalnej zmiany. Można bowiem stwierdzić, że tak określone wytyczne mogłyby się w istocie sprowadzać jedynie do konieczności uwzględnienia rodzaju sprawy, gdyż zawartość sprawy jest konsekwencją rodzaju sprawy,

a od rodzaju sprawy uzależniony jest wymagany nakład pracy pełnomocnika. Można byłoby zamiennie pozostawić wyłącznie potrzebę uwzględnienia zawichości sprawy, gdyż ta niewątpliwie wypływa z rodzaju sprawy i wiąże się z odpowiednim nakładem pracy adwokata. W końcu wytyczne mogłyby się sprowadzać do konieczności uwzględnienia wymaganego nakładu pracy pełnomocnika, bo ten niewątpliwie jest konsekwencją rodzaju i zawichości sprawy. Ustawodawca użył zatem kilku pojęć, których zakres i odczytanie nie wprowadza żadnych dodatkowych warunków, przy czym każda z zamiennych i równoważnych faktycznie wytycznych, ma wyjątkowo ogólnikowy charakter. Jakakolwiek dowolna zmiana obowiązujących stawek, w tym stawki znajdującej zastosowanie w przedmiotowej sprawie nie doprowadza do sprzeczności tego rodzaju stawki (normy) z obowiązującymi wytycznymi. Przykładowo zatem zastąpienie kwoty 360 złotych ujętej w § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie kwotą 3600 złotych, czy też 36.000 złotych, nie skutkuje sprzecznością którejkolwiek z tych stawek wynagrodzenia z aktualnie obowiązującymi wytycznymi. Jeżeli zatem hipotetyczne **100.** zwiększenie lub zmniejszenie stawki wynagrodzenia, a więc o **10.000%**, nie doprowadza do sprzeczności każdej z granicznych (skrajnych) stawek z obowiązującymi wytycznymi, to niewątpliwie taki wynik przeprowadzonego testu potwierdza ogólnikowy charakter wytycznych. Oznacza to, że Minister Sprawiedliwości nie korzystał przy wydaniu ocenianego rozporządzenia z marginesu swobody legislacyjnej, który powinien towarzyszyć stanowieniu aktów prawa wykonawczego, ale z pełnej legislacyjnej dowolności, co nie znajduje oparcia w obowiązującej Konstytucji.

2.5. Potwierdzenie zarzutu dotyczącego niezgodności z art. 92 ust. 1 Konstytucji przepisu delegacyjnego odnoszącego się do stawek minimalnych

skutkuje, z uwagi na istniejące powiązanie normatywne, niezgodnością z Konstytucją także przepisu upoważniającego dotyczącego bezpośrednio kosztów zastępstwa przed organami wymiaru sprawiedliwości, a więc upoważnienia ujętego w art. 16 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze. Niezależnie od tego dostrzec należy, iż także w tym przepisie powtórzone zostały te same ogólnikowe wytyczne zastosowane do stawek minimalnych. Z tych też powodów niezgodność art. 16 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze wynika nie tylko z wadliwości upoważnienia zawartego w art. 16 ust. 3 tej ustawy, ale także brzmienia tego upoważnienia.

2.6. Niezgodność z art. 92 ust. 1 Konstytucji przepisów upoważniających prowadzi wprost do sprzeczności ze wskazanym wzorcem konstytucyjnym także rozporządzenia wykonawczego wydanego na ich podstawie, a więc rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie.

3. Pytanie prawne w zakresie wynikającym z pkt. 3-5 postanowienia ma charakter pytania ewentualnego, które stanie się aktualne w przypadku odstąpienia przez Trybunał Konstytucyjny od poglądu prawnego wynikającego z przywołanego wyroku z dnia 29 maja 2002 r., (P 1/01), a więc stanowiska co do skuteczności (dopuszczalności) wystąpienia przez Sąd pytający z pytaniem prawnym dotyczącym całego rozporządzenia wykonawczego, a nie wyłącznie poszczególnych przepisów w nim zawartych.

3.1. Zakładając jednak możliwość odstąpienia przez Trybunał Konstytucyjny od zaprezentowanego poglądu prawnego i przychylenia się przez Trybunał Konstytucyjny w odmiennego stanowisko wynikającego z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 maja 2003 (P 21/01), Sąd pytający zarzuca nadto, że § 11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia w sprawie opłat

za czynności adwokackie, jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji, gdyż wydanie tego przepisu nastąpiło w oparciu o blankietowe upoważnienia, co zostało umówione w pkt. 2.4. uzasadnienia. Z tych też względów uchybia Konstytucji § 2 ust. 1 i 2 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie. Nadto przepisy te zawierają regulacje wychodzące poza zakres udzielonego upoważnienia, a ich treść mogłaby ewentualnie stanowić raczej część wytycznych lub też element określonego zakresu regulacji wykonawczej. Rozporządzenie bowiem miało dotyczyć wyłącznie wysokości opłat w poszczególnych sprawach.

4. Przepisy rozporządzenia wymienionego w pkt. 2 postanowienia znajdują zastosowanie w przedmiotowej sprawie, co czyni dopuszczalnym wystąpienie z pytaniem prawnym dotyczącym zarówno obowiązujących przepisów upoważniających, jak i rozporządzenia wydanego na ich podstawie lub przepisów zawartych w tym rozporządzeniu.

W tym celu w składzie podpis
w dniu 10.07.2018 r. w Warszawie
Przewodnicząca Sędziowa

Protokolant sądowy

Justyna Kowalik